

УДК 378:001.891.5:54:61

ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ “МЕДИЧНА ХІМІЯ”

М. В. Кирилів

ДВНЗ “Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України”

THE USAGE OF STUDENTS’ KNOWLEDGE TEST CONTROL IN THE STUDY OF DISCIPLINE “MEDICAL CHEMISTRY”

M. V. Kyryliv

SHEI “Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky of MPH of Ukraine”

У статті викладено особливості застосування тестового контролю знань при вивченні дисципліни “Медична хімія”. Тестовий контроль сприяє активізації пізнавальної діяльності, формує у студентів навички самостійної роботи, розвиває вміння логічно мислити тощо. Застосування тестового контролю знань потрібно використовувати у комплексі з іншими методами, лише тоді він буде повним і об’єктивним.

The article adduces the features of knowledge control testing in the studying the discipline “Medical Chemistry”. Test control is one of the most optimal and resultive method of controlling of students’ knowledge and test control is used for development skills of mental activity, forms the ability of logical thinking. The usage of test control in the combination with other methods can give good results in education of the students.

Вступ. Європейський освітній простір вимагає від вищих навчальних закладів постійного забезпечення якості освіти [6]. Впровадження тестових методів контролю у навчальний процес сприяє процесам реформування вищої медичної освіти, її демократизації, виконанню заходів МОЗ України щодо боротьби з проявами зловживань та корупції [2].

Основна мета навчального процесу – передача знань і умінь від викладача до студента, а засобами досягнення цієї мети є, по-перше, регулярна робота студента протягом всього семестру і, по-друге, систематичний контроль, отриманих ним, знань. Виходячи з цієї передумови, стає очевидною важливість і актуальність дослідження методів обліку і контролю знань студентів у процесі навчання у вищій школі. Мета дослідження – вивчення особливостей тестового контролю знань студентів при вивченні дисципліни “Медична хімія”.

Основна частина. Контроль результатів навчання – важлива частина навчального процесу. Його завдання полягає в тому, щоб визначити, якою мірою досягнуті цілі навчання. Контроль результатів виконує всі три функції, притаманні процесу навчання в цілому, і має чітко виражене освітнє, виховне і розвиваюче значення [1]. Навчальне значення його виражено в тому, що дозволяє студентові коригувати свої

знання та вміння. Виховне значення контролю велике. Постійна перевірка привчає студентів систематично працювати, звітувати перед одногрупниками про якість набутих знань і умінь. У студентів виробляється почуття відповідальності, прагнення досягти кращих результатів. Контроль виховує цілеспрямованість, наполегливість і працьовитість, вміння долати труднощі, тобто сприяє формуванню моральних якостей особистості. Систематичний контроль сприяє розвитку самостійності, формуванню навичок самоконтролю. Головна вимога до контролю – його систематичність.

Звичайно, вся діяльність викладача вищого навчального закладу має бути спрямована на гуманізацію та активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів і оволодіння ними необхідним комплексом знань, умінь, навичок. Удосконаленням ефективності контролю, під час якого виявляють якість засвоєння знань, вимірюють її величину, присвоюють оцінку, – це головна умова підвищення якості навчально-виховного процесу, а значить і підготовка висококваліфікованого і конкурентоспроможного медичного працівника [3].

Оцінка знань студента, отриманих ним з тієї чи іншої навчальної дисципліни, не тільки підводить підсумок його успішності, але найчастіше визначає і його

здатність до подальшого навчання чи самостійної діяльності, тобто значним чином впливає на долю людини. Тому немає сумнівів у тому, що така оцінка має бути максимально об'єктивною, запорукою чого, зазвичай, служать досвід та інтуїція екзаменатора. Насправді ж не тільки між різними дисциплінами, але і в межах однієї – між різними викладачами не існує уніфікованого підходу до вимог на іспиті, оскільки досі не знайдені або не вибрані кількісні параметри, навіть, для проведення науково обгрунтованої межі між незадовільною і задовільною оцінками. Тому до контролю висувуються певні вимоги, а саме: він має бути з яскраво вираженою освітньою, розвиваючою, професійно і особистісно зорієнтованою спрямованістю, адже завдяки контролю встановлюється зворотний зв'язок на занятті. На думку переважної більшості викладачів, таким вимогам у повній мірі відповідає тестовий контроль.

На сучасному етапі розвитку освіти в Україні тестовий контроль інтенсивно розвивається і поширюється, а використання тестових технологій посідає особливе місце у розробці та впровадженні у навчальний процес нових підходів до оцінювання досягнень студентів і виявлення рівня знань.

У свою чергу тестування має позитивні і негативні сторони.

Позитивні сторони:

- а) об'єктивність оцінки (незалежно від симпатій і антипатій викладача);
- б) можливість істотно знизити напруженість між викладачем і студентом, а також значною мірою зняти емоційне (стресове) навантаження на викладача;
- в) швидкість контролю знань студентів (одночасно тестується вся група);
- г) широке охоплення матеріалу, оскільки включаються питання з усієї пройденної теми;
- д) неможливість користуватися шпаргалкою;
- е) необхідність для студентів запам'ятовувати не тільки тему в цілому, але й багато деталей, які при звичайній підготовці не були сприйняті увагою.

Негативні сторони:

- а) формальність. Іноді буває важко сформулювати питання, що вимагають роздумів;
- б) залежність тестового контролю від загальної системи оцінки, тобто якщо за тестовий контроль студенти отримують невелику кількість балів, то вони менше до нього готуються;
- в) відсутність безпосереднього контакту між викладачем і студентом [4].

Таким чином, кожен викладач може зробити висновки про прийнятність або неприйнятність цього

методу оцінювання.

Дисципліна “Медична хімія” вивчається студентами першого курсу медичного та стоматологічного факультетів і базується на вивченні біоорганічної хімії, біофізики, медичної біології та інтегрується з цими дисциплінами. Засвоєння даної дисципліни закладає основи вивчення студентами фізіології, біологічної хімії, загальної та молекулярної фармакології та токсикології, гігієнічних дисциплін. У процесі вивчення медичної хімії студенти стикаються з певними труднощами, оскільки дисципліна вимагає певної бази знань зі шкільного курсу хімії, яка не у всіх однакова. Тому, з боку викладачів, вимагається особлива увага до виявлення прогалин у знаннях студентів та контролю засвоєного матеріалу. Поточний контроль – найголовніший зі всіх перевірок. Його мета – регулярно керувати діяльністю студентів та її коректувати. Він дозволяє мати безперервну інформацію про хід і якість засвоєння навчального матеріалу, оперативно вносити зміни до навчання. Поточна перевірка – не стільки інспекція, скільки навчання, оскільки вона пов'язана із закріпленням, повторенням і аналізом навчального матеріалу. Поточний контроль повинен проводитися регулярно, що, у свою чергу, підвищить якість вивчення студентами розділів дисципліни [8].

Використання тестів на заняттях з медичної хімії займає чільне місце в процесі впровадження нових освітніх технологій. У процесі проведення тестового контролю з даної дисципліни використовуються тестові завдання з варіантами відповідей за принципом “множинності вибору”. В якості правильної відповіді найчастіше вказується один із запропонованих варіантів. Зрозуміло, що чим більше пропонується різних відповідей, тим менша ймовірність “вгадування” правильної відповіді. Найбільш ефективно включати питання з 4-5-ма відповідями. Завдання такого типу розроблені викладачами кафедри до кожної теми і успішно використовуються на заняттях. Однак недоліком такого типу завдань є те, що студент під час тестування, на відміну від усного або письмового контролю, не має достатньо часу для глибокого аналізу теми. А для того щоб студенту-медику розвинуватися, дуже важливо вміти самостійно формулювати власну думку. Цих недоліків частково можна уникнути, якщо використовувати тести різного вибору: альтернативного чи множинного, тести на розрізнення, ґрунтування, систематизацію та класифікацію елементів [7].

Для виявлення кінцевих результатів навчання з окремої дисципліни необхідний підсумковий контроль. Підсумковий контроль – інтегруючий контроль, за

його результатами судять про загальні досягнення студентів. Починаючи з 2006–2007 навчального року, в Тернопільському державному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського підсумковий контроль з дисципліни проводиться у вигляді комплексного семестрового тестового іспиту. Форма проведення такого заключного етапу перевірки знань органічно ввійшла в навчальний процес. З досвіду викладання дисципліни “Медична хімія” на початкових етапах впровадження комплексного семестрового іспиту спостерігалася деяка відмінність між оцінками, які отримують студенти на іспиті, від оцінок поточної успішності, що можна пояснити неадаптованістю студентів до такої форми контролю. Однак за останні навчальні семестри, використання комплексного семестрового тестового контролю відповідає об’єктивному оцінюванню знань студентів. Це підтверджується відповідністю показників середнього бала за семестр до середнього бала за екзаменаційний тестовий контроль. Проте деякі відмінності спостерігаються між студентами державної і контрактної форм навчання, а також студентами-іноземцями [5].

Тож при виборі методу контролю знань необхідно врахувати як переваги, так і недоліки того чи іншого методу. Дисципліни, які вивчають студенти вищих медичних навчальних закладів, закладають важливу базу функціональних знань майбутніх фахівців. Ці

знання настільки складні і багатогранні, що оцінити їх якимось одним способом – неможливо. Тому тестовий контроль це, безперечно, один із сучасних і оптимальних методів контролю знань, проте не можна зосереджуватися лише на ньому, слід користуватися різними методами оцінки знань і умінь студентів – усними і письмовими відповідями, спостереженням і оцінкою виконуваної лабораторної роботи на заняттях. Тобто необхідно оцінювати знання і уміння не лише за допомогою тестів, а й у комплексі з іншими методами, що має створити атмосферу для постійної, систематичної, наполегливої роботи студентів.

Висновки. Розвиток і удосконалення форм і методів контролю якості викладання і навчальних досягнень студентів є важливою умовою підвищення якості підготовки фахівців. Навчальний процес, як складна багатогранна система, здійснюється тільки при надійній діагностиці рівня знань студентів у вигляді зворотного зв’язку – через контроль за ходом і результатами навчального процесу. Саме такий зворотний зв’язок здатні забезпечити тести. Тестування, як один із методів контролю, є зручним, надійним, оперативним і об’єктивним. Але є певні недоліки, через які тестування не можна застосовувати як єдиний та ідеальний метод об’єктивного діагностування знань і умінь. У навчальному процесі тестування обов’язково має поєднуватися з іншими формами і методами контролю.

Література

1. Аванесов В. С. Методологическое и теоретическое обоснование тестового педагогического контроля : дис. на соискание учёной степени доктора пед. наук / В. С. Аванесов. – С.Пб. : Госуниверситет, 1994. – С. 205–214.
2. Кадрова політика у галузі охорони здоров’я та рух вищої медичної освіти України до європейського освітнього простору / М. В. Банчук, О. П. Волосовець, І. І. Фещенко [та ін.] // Медична освіта. – 2006. – № 2. – С. 6–14.
3. Кордон Ю. В. Тестовий контроль як один з методів перевірки знань, умінь студентів у вищих медичних навчальних закладах / Ю. В. Кордон, Г. С. Керницька // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : XI міжн. наук. прак. конф., 14–16 трав. 2012 р. – Київ-Вінниця, 2012. – С. 255–258.
4. Контроль знаний студентів / Н. Павлов [и др.] // Выс-

шее образование в России. – 2000. – № 1. – С. 116–122.

5. Семестрові комплексні тестові іспити – надійний критерій оцінки знань студентів / І. Р. Мисула, В. П. Марценюк, К. О. Пашко, О. О. Стаханська // Медична освіта. – 2010. – № 1. – С. 16–37.

6. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (Європейська асоціація із забезпечення якості вищої освіти). – К. : Вид-во “Ленвіт”, 2006. – С. 11–18.

7. Тестування як основа кредитно-модульного контролю / С. М. Геряк, І. В. Корда, Н. І. Багній [та ін.] // Медична освіта. – 2010. – № 1. – С. 77–79.

8. Унгурян Л. М. Застосування тестової системи оцінки знань у навчальному процесі / Л. М. Унгурян, М. С. Образенко // Медична освіта. – 2011. – № 3. – С. 20–22.